

ARKEOLOGISEN KOHTEEN TARKASTUS

--	--	--

Tunnistetiedot

Kunta: Porvoo Inventointinumero: _____
Alue: Suur-Pellinki Luokka: II/III
Nimi: Sandholmen Ajoitus: historiallinen
Kohteen laji: hautausmaat Lukumäärä: 1
Kohteesta muita kortteja 0 kpl (ks. täyttöohjeet)
Tarkastaja: Päivi Maaranen Tarkastusaika: 14.7.2009

Sijaintitiedot

Peruskartta 302104 Pinta-ala _____
x = 6680845 y = 6680845 z = _____
Suunta ja etäisyys kirkosta tms. 21.8 km Porvoon tuomiokirkosta kaakkoon

Hoito ja kunto (ks. täyttöohjeet)

A B C D E F G

Tila ja omistaja (ks. täyttöohjeet)

Kylä/kaupunginosa: Suur-Pellinki
Tila/Rno/Nimi Sandholmsbryggan
tai Kortteli/tontti/palsta _____

Omistaja: Porvoon kaupunki Puhelin: _____
Osoite: PL 23 Postitmp: 06101 PORVOO

Kiinteistötunnus

638	452	11	113
-----	-----	----	-----

 vuokrattu, ks huomautukset

Lisää kiinteistöjä kpl

Aiemmat tiedot: Torsten Edgren 1999.

Aiemmat löydöt: Wilhelm Holmberg 1990. Vuonna 1990 entisen Tirmo-Storpellinge -lautan rantautumispaikan tienoolta on löytynyt ihmiskallo.

Tarkastuslöydöt: ei ole.

TARKASTUSKERTOMUS

Liitteet:

kartat	sijaintikartta
muut liitteet:	T. Edgrenin selvitys, P. Maarasen selvitys
negatiivit:	
diat:	

Tarkastuksen aihe: luulöytö 1.5.1990

Kohteen kuvaus:

Kohde sijaitsee entisen lauttarannan, nykyisen venetankkauspaikan tienoolla Suur-Pellingin saaren Sandholmenin pohjoispäässä Sandholmensuddenin kaakkoispuolella.

Paikka on nykyään koneellisesti tasattu ja pintamaaltaan osittain kuorittu kenttä, joka on pääosin asfaltoitu. Alkuperäinen maanpinta on paikoin 10-30 cm korkeammalla. Ranta pitkältä matkaa vahvistettu karkealla kivilouheella. Maaperä on hienoa hiekkaa. Asfalttipinnan ja muiden rakenteiden tuoreudesta päätellen venetankkauspaikan rakentamistyöt on tehty melko äskettäin, todennäköisesti 2000-luvun aikana.

Tarkastus tehtiin paikalle tutkija Marja Sipilän kanssa. Tarkastuksen aikana todettiin, että kohde on pääosin tuhoutunut tasauksessa ja/tai peittynyt asfaltoinnissa sekä kivilouhevahvistuksissa. Alueelta ei voitu enää löytää merkkejä haudoista tai muusta hautaamiseen viittaavista rakenteista.

Ympäristö ja maasto: (vesistö, vesistököödi, rakennukset, tiet, sorakuopat jne)
Kohde sijoittuu hienolle hiekkamaalle. Muodostumatyyppi vaikuttaa mariinisen toiminnan muokkaamalta glasifluviaaliselta muodostumalta.

Laajuuden arviointiperuste: -

Luokitusehdotus perusteluineen: luokka II. Luonteen ja iän tarkempi määrittäminen vaatii kaivaustutkimuksia.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Havaintomahdollisuudet: heikot

Opas: -

Rauhoitustoimenpiteet maastossa: -

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat, kiireellisyys: -

Lähilöytöjä: Kaivauksin tutkittu hautausmaa Sandhomenista länteen Suur-Pellingin saarella Hagnäsissä (Hagnäs Kyrkogård).

Selostus jätetty

30.12.2009

Aika

Helsinki

Paikka

Allekirjoitus

Jatkotoimenpiteitä: -

Huomautuksia (esim. perimätieto) ja lisäyksiä:

Perimätiedon mukaan Sandholmenissa on ollut hautausmaa ja sieltä on löytynyt luita (esim. Allardt 1925: 58; Borgå Sockens historia. Till freden I Nystad. Söderströms & Co Förlagsaktiebolag. Mercators Tryckeri Aktiebolag).

Suomenlahdella Suomen eteläisen rannikon saarilta on jonkin verran mainintoja hautausmaista tai luulöydöistä esimerkiksi Kirkkonummen ja Kotkan seudulla Porvoon lisäksi. Hautausmaiden käyttöaika ja tarkka sijainti on useissa tapauksissa tuntematon. Niiden synty ja käyttö liittyy toisaalta merenkulkuun ja toisaalta paikalliseen saaristossa asuneeseen väestöön.

Täyttöohjeita:

Tunnistetiedot

Mikäli kohteen alueella on useampia muinaisjäännöslajeja (esim. asuinpaikka ja röykkiöitä), täytä samalla nimellä ja inventointinumerolla useampi kortti

Hoito ja kunto

A. Kunto: 1=koskematon, 2=tutkittu osittain, 3=tutkittu kokonaan, 4=tuhoutunut osittain, 5=tuhoutunut kokonaan, 6=tutkittu ja tuhoutunut osittain, 7=tutkittu ja tuhoutunut kokonaan

B. Alkuperäisyys: 1=täysin alkuperäinen, 2=entisöity osittain, 3=entisöity kokonaan 4=siirretty alkuperäiseltä paikaltaan

C. Hoitotarve: 1=vaatii entistämistä, 2=vaatii kunnostamista, 3=vaatii puhdistamista tai esiin kaivamista, 4=vaatii tuki- tai suojarakenteita, 5=vaatii tutkimuksia tuhoutumisen estämiseksi, 6=vaatii jatkuvaa hoitoa, 7=ei vaadi hoitotoimenpiteitä

D. Hoitotilanne: 1=peruskunnostettu, 2=tuettu rakentein, 3=pidetään puhtaana

E. Rajaustarkkuus: 1=rajattu arvion pohjalta, 2=rajattu osittaisella koekaivauksella, 3=rajattu kokonaan epävarmasti koekaivauksin, 4=rajattu kokonaan luotettavin koekaivauksi, 5=rajattu näkyvien rakenteiden perusteella

F. Vahvistustapa: 1=rajattu vain muinaisjäännös, 2=rajattu vain suoja-alue, 3=rajattu sekä muinaisjäännös että suoja-alue

G. Maastomerkinä: 1=kuparitaulu, 2=kertova taulu, 3=paalurajaus ilman taulua, 4=paalurajaus ja taulu, 5=aitaus ja taulu, 6=rakennus ympärillä ja taulu

Tila ja omistaja

Mikäli kohde on useamman kylän tai kunnan alueella, TÄYTÄ LISÄKORTTI

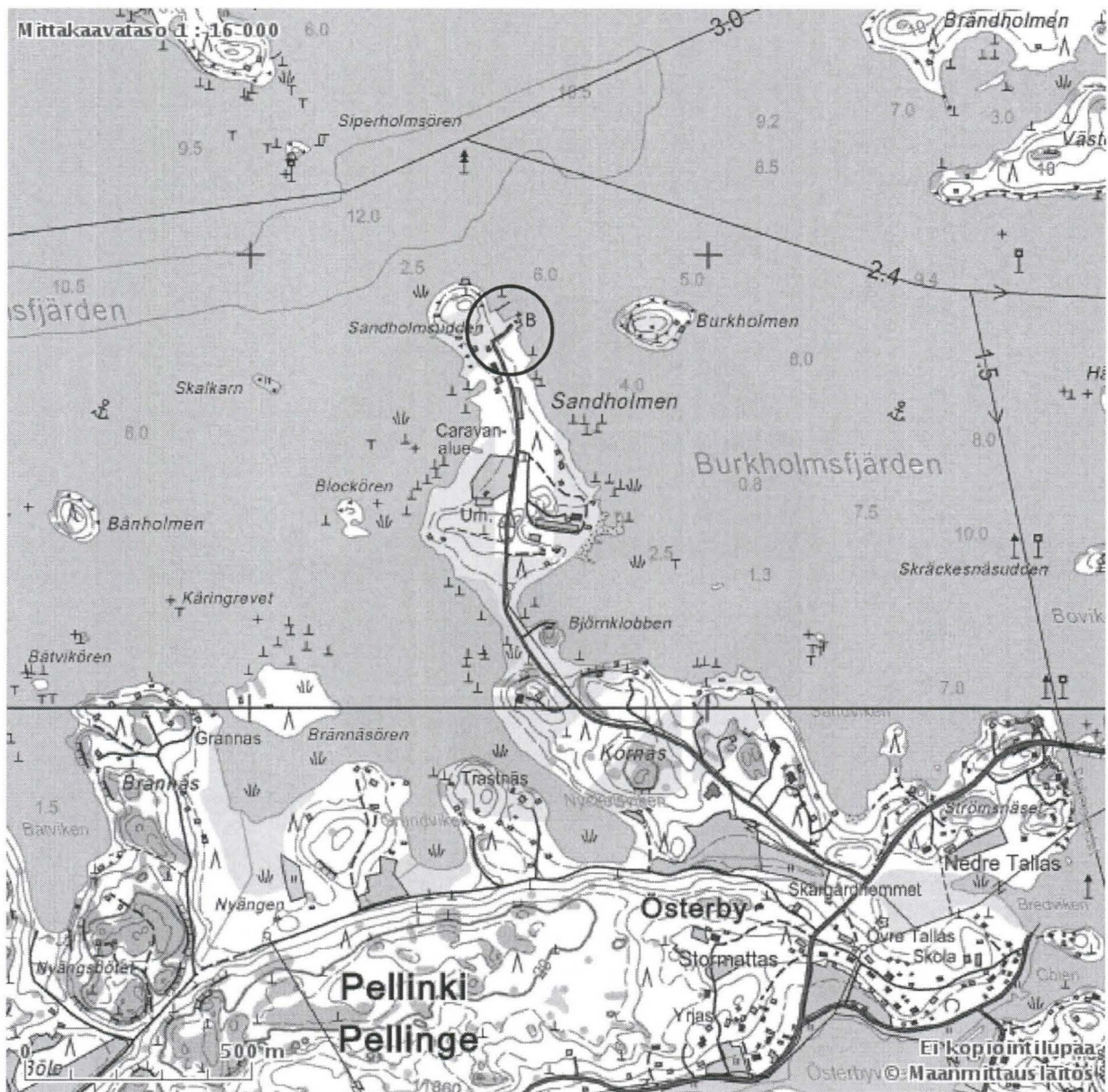
Karttaliite:

Tarkastusraportti 2009

Porvoo Sandholmen

Museovirasto

Päivi Maaranen 30.12.2009

Pohjakartta: Karttapaikka

Liite 2.

Porvoo Sandholmen, selvitys luulöydöstä

Porvoon Sandholmenin Sandholmsuddenista löytyi vuonna 1990 pääkallon osia. Ne toimitettiin Museovirastoon muovipussissa ja pahvilaatikossa. Vuonna 1999 osastonjohtaja Torsten Edgren teki löytämispaikasta ja -olosuhteista kuvauksen (ks. liite 3). Yli-intendentti Leena Söyrinki-Harmo toi löydön 9.7.2009 yli-intendentti Päivi Maaraselle Porvoon seurakuntaan uudelleen hautausta varten toimitettavaksi. Päivi Maaranen aloitti löytöjen uudelleen pakkauksen 10.6.2009.

Uudelleen pakkauksen yhteydessä löytömateriaalista tehtiin seuraavat havainnot:

- löydöt olivat alkuperäispakkauksessaan muovipussissa, missä luiden lisäksi oli pohjalla hiekkaa noin 4 dl. Lisäksi suurin kallon kappale oli täynnä hiekkaa. Löytöä ei ollut ilmeisesti aiemmin tutkittu lainkaan.
- löytö sisälsi yhteensä 8 luukappaletta:
 - osa pääkalloa, halkaisija noin 13,5 cm ja korkeus noin 7 cm. Kallossa näkyi kallon saumoja ja pieni luu-uloke. Kallon päällä oli mustahko selvärajainen värjäytymä ja punervia ruostejälkiä.
 - kaksi pientä luukappaletta, ilmeisesti kallon kappaleita (noin 7,0 x 2,5 cm ja 3,5 x 1,0 cm)
 - kaksi leukaluun kappaletta, samaa leukaluuta katkenneena. Leukaluun koko oli noin 10,0 cm (pituus leuankärkeen) x 10,5 cm (leukaperien leveys). Leukaluissa oli kiinni 5 hammasta, joista kiille osin irronnut).
 - kaksi irtohammasta, poskihammas ja kulmahammas, kiille osin vaurioitunut
 - kallonpohjan palanen, kallon aukko osittain säilyneenä. Mitat 7,0 x 5,0 cm, aukon halkaisija 3,0 cm.
 - niskanikama?, osittain vaurioitunut, 4,5 x 4,5 cm. Nikama-aukon läpimitta 2,5. Nikama osin vaurioitunut.
 - nikaman kappale. 2,5 x 1,2 cm.
- löytöön liittyi 6 raudankappaletta ja korroosiomurenia:
 - kaksi korrodoitunutta naulaa tai tappia, joiden korroosiossa selviä puunsyöjäjälkiä. Mitat 5,7 x 4,2 x 1,5 ja 6,5 x 2,2 x 2,0 cm.
 - neljä korrodoitunutta rautapalaa, joiden korroosiossa puunsyökykuvia. mitat 3,5 x 0,7 x 2,5 x 1,5 cm, 1,7 x 1,0 cm ja 2,0 x 1,5 cm.

Korroosiotuotteet ovat ilmeisesti värjänneet kalloa, sillä kallo on ollut niiden päällä ylösalaisin muovipussissa pitkään ja laitettu sinne ilmeisesti kosteana. Kallon sisällä ollut hiekka oli puhdasta, karkeahkoa hiekkaa. Kallion sisäpintaa peitti tumma vaihdellen 2-4 mm paksu kerros orgaanista ainetta, jossa oli ainakin paikoin jonkinlaisia juuria. Tätä ainesta ei poistettu kuin pieneltä osaa kallosta. Raudankappalet tulkittiin arkun tai muut hautausrakenteen jäänteiksi. Tulkintaa vahvisti tutkija Johanna Sepän arvio siitä, että Euran Luistarin kaivauksella löytyneet puunsyöjäjälkiä käsittäneet korrodoituneet rautanaulat olivat olleet samanlaisia. Arkkunaulojen löytymisen jälkeen kohde vietiin Museoviraston muinaisjäännösrekisteriin historiallisen ajan hautausmaana nimellä Sandholmen.

10.7. 2009

Päivi Maaranen

Lite 3.

16.6.1999

Oheinen pääkallo on löydetty Pellingistä.

Löytöpaikka on Porvoon mlk., Storpellinge, Österby, Sandholmen, paikalta johon lautta Tirmo - Storpellinge aikaisemmin rantautui.

Paikan länsipuolella oleva Björkholmsfjärden oli 1700- ja 1800-luvuilla Ruotsin (ja Venäjän) laivastojen ankkuripaikka. Rannalta on aikaisemminkin löydetty merimiesten luurankojen osia, niin myös vastapäätä olevasta Siperholmista kuten myös Korssundsholmenin Skajesta.

Kallo löytyi 1.5.1990.

Löytäjä oli silloin

Wilhelm Holmberg

Dalvägen 5 B 11

02700 Grankulla

Tuomas Holmberg